

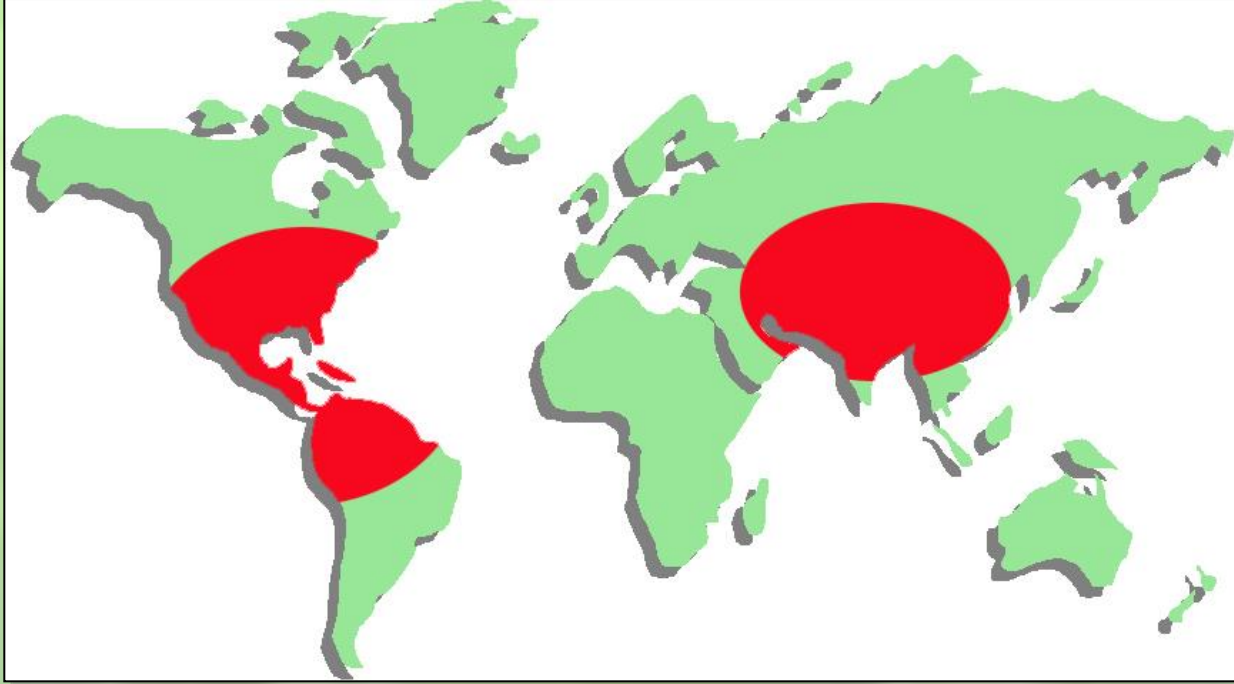

PAMUK

Orijini

Asya ve Amerika'da karakter bakımından birbirinden farklı yabancı formlarının bulunuşu, kökeninin bu iki bölge olduğunu göstermektedir.

Pamuğun Anadolu'ya girişi ve endüstrisinin gelişmesi 6. yy'dan sonraki dönemlere rastlamaktadır. Kafkasya ve Yakın Doğu'ya yerleşen Türk kavimleri pamuk tarımına ve dokuma sanayine önem vermiş; Selçuklular zamanında bu sanayi oldukça gelişmiştir. Osmanlılar zamanında dokuma sanayinde gerilemeler olmuş, ancak 1750'li yıllarda makinalaşma ve yeni tekniklerin kullanılmasıyla bu alanda ilerlemeler artmıştır.

Kullanım Alanları - Tekstil Sanayi

Kullanım Alanları - Kozmetik

Kullanım Alanları - Kozmetik

Kullanım Alanları - Diğer

- ▶ Çiğitinden yemeklik yağ elde edilir.
- ▶ Çiğitinden alınan yağı sabun ve boya sanayinde kullanılır.
- ▶ K s pesi hayvan beslenmesinde deęerlendirilir.
- ▶ K s pesi gübre olarak kullanılır.

Çiçek

Orta uzunlukta bir meyve dalında yaklaşık 6-8 çiçek bulunur. Çiçek tomurcukları, generatif dallar üzerinde piramit şeklinde ve yeşil rekte olurlar ve **Tarak** ismini alırlar. Taraklar, 3 adet 3 köşeli yaprakçık tarafından sarılmış durumdadır. Bu yaprakçıklara dış çanak (brakte) denir ve tomurcuğu dış ortamdan korurlar. Bu yaprakçıklar kozanın dibine yapışık durumda olup, kenarları derin yırtmaçlıdır. Hasatta kuruyarak pamuk lifinin arasına girer ve kirlenmesine neden olur.

Çiçek

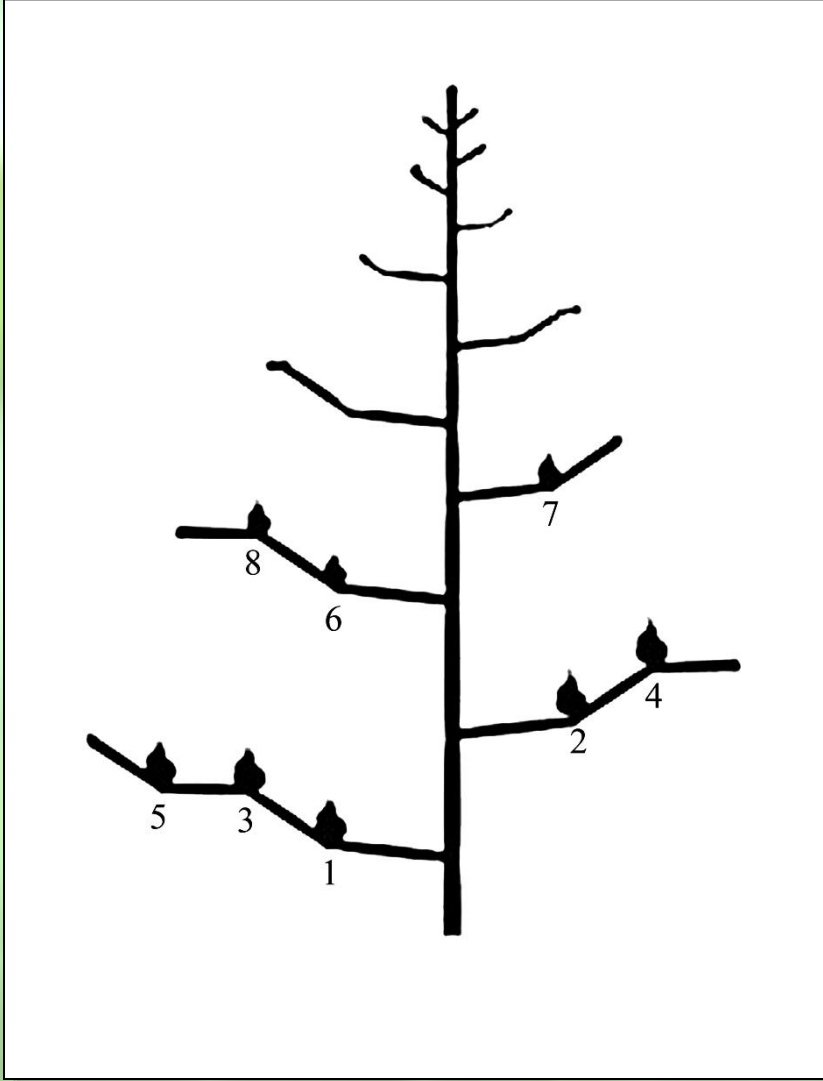

Dış çanak yaprakların altında belirsiz, yeşil renkte ve birleşerek bir boru oluşturan asıl çanak yapraklar bulunur. Bunların içinde dip kısımlarından birleşmiş, çan şeklinde 5 adet taç yaprak vardır. Çiçek rengi Amerikan kökenli pamuklarda krem, Asya kökenli pamuklarda ise sarıdır.

Erkek organlar, dip kısımlarından birleşmiş bir boru şeklinde olup, dişi organı içerisine almıştır. Erkek organların sayısı, 40-50 adet arasında ve çiçek tozları sarı rektedir. Bir adet dişi organ bulunup, dişi organın tepelik sayısı 3-5 arasında olup, yumurtalığı da aynı sayıda bölmeye (karpel) sahiptir. Her bölme kendi arasında ikiye ayrılır. Pamuk tohumları bu bölmeler içerisinde gelişir. Bir bölme içerisinde 5-17 arasında tohum bulunur.

Çiçek

Pamuk, %90-95 kendine, %5-10 yabancı döllendir. Bitki üzerinde çiçeklenme, koza oluşumu ve koza açımı aşağıdan yukarı ve içten dışa bir sıra izler.

Birbirini izleyen iki daldaki çiçeklerin açılması arasında 3 günlük bir süre vardır ki, buna *Kısa Zaman Fasilası* denir.

Aynı dal üzerinde birbirini izleyen iki çiçeğin açılması arasındaki zaman farkı 6-7 gündür. Bu ise *Uzun Zaman Fasilası* olarak adlandırılır.

Meyve ve Tohum

Döllenmeden sonra yumurtalığın gelişmesiyle kozalar oluşur. Pamuk lifi olgunlaştıktan sonra meyve bölmeleri (karpel) birleşme yerlerinden yırtılarak açılır.

Pamuk meyvesine **Koza** denir. Çiçek döllendikte sonra koza gelişmeye başlar ve 24 gün sonra gelişmesini tamamlar. 30-40 gün sonra da lifler oluşur. Tomurcukların görünmesinden 75-85 gün sonra lifler olgunlaşır.

Meyve ve Tohum

Döllenmeden sonra koza içerisindeki bölümlerde (kütü) tohumlar gelişmeye başlar. Pamuk tohumlarına **Çiğit** adı verilir. Pamuk lifleri bu çiğitlerin üzerinde oluşur.

Meyve ve Tohum

Kısa tüylere **hav** (*linter*), uzun tüylere **lif** (*lint*) adı verilir. 1000 tohum ağırlığı 85-120 g arasındadır.

Eski Dünya ve Yeni Dünya Pamukları Arasındaki Farklar

Özellik	Eski Dünya	Yeni Dünya
Bitki boyu (cm)	80-85	80-150
Koza durumu	Kapalı	Açık
Taç yaprak	Sarı, dip kısmı mor benekli	Krem, beneksiz
1000 tohum ag. (g)	80-100	100-120
Lif uzunluğu (mm)	20-22	27-28
Lif randımanı (%)	15-22	37-38